

Frivillig information

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

Företagen kan välja att märka ett färdigförpackat livsmedel med frivilliga uppgifter. Då finns bestämmelser som måste följas. Här kan du läsa om vilka krav som ställs på frivillig information.

Krav på frivillig information

Om företaget informerar frivilligt om en eller några av uppgifterna i artiklarna 9 och 10 i förordning (EU) nr 1169/2011, det vill säga när informationen inte är obligatorisk, ska den oftast anges på samma sätt som om den varit obligatorisk.

Exempel på angivande av frivilliga uppgifter

Om en tillverkare väljer att deklarerar alkoholhalt i märkningen på en dryck med alkoholhalt under 1,2 volymprocent ska kraven enligt artikel 28 vara uppfyllda.

Det finns dock vissa uppgifter som får anges på annat sätt om informationen lämnas frivilligt. Det gäller frivillig näringsdeklaration för alkoholhaltiga drycker och näringsdeklaration för livsmedel som inte är färdigförpackade.

Näringsdeklaration för alkoholhaltiga drycker

Näringsdeklaration för livsmedel som inte är färdigförpackade

Observera att kraven i artikel 36 gäller all livsmedelsinformation, inte bara till exempel märkning, presentation och reklam. Läs även om frivillig information om livsmedel som inte är färdigförpackade via länken nedan.

Att informera frivilligt

Får inte vilseleda, vara tvetydig eller förvillande

Utöver kraven som nämns ovan gäller att frivillig livsmedelsinformation inte får vara vilseledande. Detta motsvaras till viss del av bestämmelserna i artikel 7 i förordning (EU) nr 1169/2011.

Informationen får inte vilseleda

I övrigt ska den frivilliga livsmedelsinformationen:

- inte vara oklar eller förvillande för konsumenten och
- i förekommande fall vara grundad på relevanta vetenskapliga uppgifter. Se artikel 36.2.a – b i förordning (EU) nr 1169/2011.

De två sistnämnda kraven handlar inte om vilseledande information. Istället handlar det om att informationen ska vara så pass tydlig och klar att konsumenterna förstår vad som menas. Det sista kravet innebär att den som ansvarar för märkningen ska kunna visa vilka vetenskapliga uppgifter som informationen baseras på och dessutom att de är relevanta.

Observera att eventuella hälsopåståenden ska vara godkända enligt förordning (EG) nr 1924/2006.

Ytterligare regler om frivillig information

Särskilda regler som rör information om frånvaro av eller reducerad förekomst av gluten i livsmedel finns i genomförandeförordning (EU) nr 828/2014.

Glutenfria livsmedel

EU-kommissionen ska besluta om ytterligare bestämmelser inom följande områden:

- Information om eventuell och oavsiktlig förekomst i livsmedel av ämnen eller produkter som orsakar allergi eller intolerans

Kan innehålla spår av

- Information om ett livsmedels lämplighet för vegetarianer eller veganer.

Vegetarisk, vegansk

- Information om referensintag för specifika befolkningsgrupper utöver de referensintag som anges i bilaga XIII i förordning (EU) nr 1169/2011.

Se artikel 36.3 i förordning (EU) nr 1169/2011.

Hur frivillig information ska presenteras

Frivillig livsmedelsinformation får inte vara utformad eller visas på ett sätt som gör att den obligatoriska informationen inte får tillräckligt utrymme. Det innebär exempelvis att krav på speciell stilstorlek och läsbarhet för de obligatoriska uppgifterna måste vara uppfyllt i första hand. Se även artikel 13 i förordning (EU) nr 1169/2011. De obligatoriska uppgifterna får inte döljas av annan text, prislapp, förslutningstejp eller annat. Se artikel 37 i samma förordning.

Näringsdeklaration för alkoholhaltiga drycker

Det krävs ingen näringsdeklaration för drycker som innehåller mer än 1,2 volymprocent alkohol. Se artikel 16.4 i förordning (EU) nr 1169/2011. Om en näringsdeklaration anges frivilligt, enligt artikel 36.1 i samma förordning, får den begränsas till att omfatta endast energivärdet. Se artikel 30.4 i samma förordning. Om fler uppgifter presenteras behöver de inte anges i tabellform med siffror under varandra eller i löpande text. Se artikel 34.4.

För vin och aromatiserade vinprodukter som är producerade efter den 8 december 2023 är dock både näringsdeklaration och ingrediensförteckning obligatoriska uppgifter. De får tillhandahållas på elektronisk väg, till exempel via en QR-kod, enligt uppgift på förpackningen. Se artikel 119.1 h-j och 119.4-5 i förordning (EU) nr 1308/2013.

Frivillig datummärkning

Många tillverkare har under lång tid frivilligt märkt livsmedel med uppgift om förpackningsdag, bakdag eller liknande uttryck.

För att underlätta för konsumenterna att förstå den frivilliga märkningen behövs en enhetlig tolkning av begreppen. Följande betydelse av förpackningsdag och tillverkningsdag/bakdag kan användas:

- Förpackningsdag – den dag då ett livsmedel innesluts i den förpackningen som det ska säljas i.
- Tillverkningsdag – den dag då tillverkarens beredning av ett livsmedel är avslutad och livsmedlet är färdigt för försäljning eller konsumtion.

Mjukt bröd ska i detta sammanhang anses färdigt för försäljning eller konsumtion senast tre timmar efter det att brödet tagits ut ur ugnen. Tillverkningsdag för mjukt bröd som bakats med jäst och/eller surdeg får uttryckas med ordet bakkingsdag, bakdag eller bakat tillsammans med uppgift om datum.

Samma regler om datumordning som gäller för bäst före-dag och sista förbrukningsdag bör följas när annan datummärkning sker. Om ett livsmedel märks med två eller flera datum bör de stå samlade, så att det för konsumenten framgår tydligt vilka datum det handlar om.

Några livsmedel är undantagna från kravet på datummärkning. Det är ändå tillåtet att frivilligt datummärka dem. En bedömning får göras i varje enskilt fall om den frivilliga uppgiften, och hur den anges, kan anses vara vilseledande eller inte.

Ytterligare frivilliga uppgifter i anslutning till bäst före-dag

Ordalydelsen och ordningen "Bäst före [datum]" och "Bäst före utgången av [datum]" får inte ändras. Däremot kan en producent förtydliga att ett livsmedel kan konsumeras efter bäst före-dag genom att förklara det i en ny mening, till exempel i anslutning till datummärkningen. Ett aktuellt exempel på det är den frivilliga tilläggsmärkningen till datummärkningen "ofta bra efter". En förutsättning är att övriga krav på frivillig information är uppfyllda. Datummärkningen ska inte kunna missförstås.

Krav på frivillig information

Nyckelhålet

Nyckelhålet är en frivillig märkning som Livsmedelsverket står bakom. Syftet med märkningen är att göra det enklare för konsumenter att välja hälsosam mat. För att företagare ska få märka ett livsmedel med symbolen måste vissa kriterier vara uppfyllda. Kriterierna finns i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:9) om användning av viss symbol.

LIVSFS 2005:9

Nyckelhålet

Frivilliga uppgifter för nötkött

I tidigare lagstiftning om ursprungsmärkning av nötkött fick företagen använda sig av ett antal frivilliga uppgifter i märkningen under förutsättning att uppgifterna anmäldes till den behöriga myndigheten. Kravet på anmälan av frivillig information finns inte längre kvar. Idag gäller istället reglerna om frivillig information i artikel 36 i förordning (EU) nr 1169/2011.

Krav på frivillig information

Exempel på frivillig märkning

- djurets kön,
- djurets ålder (observera att särskilda regler gäller för beteckningen kalv, se förordning (EU) 1308/2013),
- djurets ras, till exempel Jersey, Limousine,
- slakt- och produktionsförhållanden till exempel halal, lösgående djur.

Märkningsuppgifterna ska, med hjälp av referensnumret, kunna spåras tillbaka till det led som upplysningen hänvisar till. Om köttet märks med till exempel "Limousine" ska referensnumret säkra att alla djur med det angivna referensnumret är av den rasen. Se artikel 15.a i förordning (EG) nr 1760/2000.

Senast uppdaterad 11 juli 2024 Ansvarig grupp ROR_MEX